

KREŠTAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok	2 zl. — kr.
Na pol roka	1 » — »
Na štvrt roka	— » 80 »

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁS LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:
FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 14.

sem sa majú posilať predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku
je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Budúci umelec.

Kreštania! kupujte len u kreštanov!

Zlé výhlady liberálov.

Svet i všetko čo je na ňom sa pomínie. Nemá tu nič trvacieho príbytku. „Čo môž zhnúť, to raz zhnúť musí“ hovorí básnik, Nik nevie kedy ho osúd zastihne. Práve vtedy, keď kto na vrcholci slávy sa cíti byť, práve vtedy sa kláti a padá do ničoty — dejiny o tom svedčia. Pravda mala vždy prenasledovníkov, veď orá oči kole, lenže koniec ešte po teraz vždy ten bol, že sami prenasledovníci si nie len oči vyklali, ale i hlavu rozdrúzgali na tvrdej skale pravdy.

V najnovších časoch nepriatelia večnej pravdy sú liberáli. Rozmnožili sa ani huby po teplom daždi, zaplienieli celý svet, podmanili správu krajinu, uchvátili kupectvo, priemysel a tak šafáril pre — seba! Aby pokojne šafáril mohli vyhlásili za základnú liberálnu pravdu to, že štát je od všetkého neodvislý, je sám sebe najvyšším pánom, sám sebe bohom. Pravda, pod štátom nerozumeli iba tú hrstku, ktorá náhodne moc a vládu mala. Jak už potom možno ľahko gazdovať, keď len sebe samým by boli zodpovední.

Lenže kresťania dobre vedia že najvyšší pán je Boh, on spravuje národy a krajiny, že niet inej moci iba od Boha. Toto presvedčenie bolo treba vymoriť, udusiť u ľudu. Preto začali prenasledovať kňazov, dobre vediac, že bez pastiera rozletí sa stádo. Preto vytrhli školy z rúk cirkve, aby sa v nich pravdám kresťanským nemuseli učiť. Preto zaviedli občianske manželstvo, aby manželia pozbavení boli všetkej nebeskej podpory a tak deti svoje za slepých poddaných všemohúceho štátneho boha vychovávali. Preto nestydili sa oni „slobodomyslní“ práve tejto slobody pozbaviť ľud, keď ho strášením, vyhrážkami, napájaním, sľubami, oproti lepšiemu, slobodnému presvedčeniu na svoju stránku hlasovať prinútili. — Tým činom zahniezdili sa oni a tak sa zdalo, že na vždy.

Chvála buď Bohu, že je tomu nie tak. Boh je nie náhlivý, ale pamätlivý. — Liberalizmu už odbila hodina. Od západu prišla ku nám tá mrákava a od západu teraz svitá. V Anglickej nedávno vyvandrovali liberáli, oni sa síce i teraz rušajú, lenže málo si ich kto všimne. V Belgicku práve teraz boly volby, ktoré sa tým najskvelejším víťazstvom stránky katolíckej skončili. Tam je už liberalismus pochovaný. A v Nemecku veru už tiež nemá ten smerodajný zástoj, aký ešte len pred 20 rokmi mal. V Rakúsku sa kresťania práve teraz chystajú do posledného boja s liberálmi. V najbližších voľbách budú liberálov pochovávať. A nik nebude za nimi plakať. — Iba kde tu sa ešte

pachorí, jako i u nás. V Uhorsku je práve na výšine slávy. Ale už dostáva závrat. Ludová strana, jej spisy, shromaždenia, jej doterajšie víťazstva sú tomu príčina.

Cítia to liberáli, preto sa tak chystajú proti nej. Všetci tvrdia, že od 30 rokov nebolo takých volieb, aké budú najbližšie. Liberáli svoje ostatné sily napnú. Tie nám bude ťažko premôcť, ale ich zoslabíme. Ano zoslabíme a pomaly i premôžeme. Čo sa nám raz nepodarí, podarí sa na druhý raz ale podarí sa musí. My bojujeme za vec svätú, nie pre zisk, nie pre masťné hrnce preto sám Boh je nám na pomoci. Nech nás nestraší veľká moc a vláda liberálov, aj inde mali takú ešte väčšiu a predsa podľahli. Do jedného poďme do boja, odhodlaní do tých čias bojovať, kým naše namáhania nebudú skvelým výsledkom korunované. — Voľby môžu skorej byť, než sa nazdáme, preto nemeškajme, ale sriadme sa, aby nás neprekvapily. Roztratených je ťažko posbierať len tak nepochytno. Schádzajme sa často dovedna, oduševňujme jeden druhého. Už svitá. Pri voľbách ukažme, že my chceme, aby svitalo, aby sa už celkom rozvidnilo!

„Svita: mrákavy nočne sa pomínú,
Búrka umlkne a krásny deň svitne:
Blaženost' zvädlá znovu nám vykvitne
A zlaté časy znovu sa vyvinú.“

Jablonovský.

POLITICKÉ CHYRY.

Schôdzka notárov. 2-ho augusta predpoludním na stoličnom dome peštianskej stolice vydržoval ročné valné shromaždenie notársky spolok; na tomto shromaždení mohli vziať účasť vyslanci stoličných notárskych spolkov; minister vnútra dal sa zastupovať; stoliční vyslanci mali právo rečniť a hlasovať. 3-ho augusta na výstavke v sieni pre slávnosti bol všeobecný kongres notárov, na ktorom mohli vziať účasť všetci dedinskí notári, lebo boli aj naň pozvaní. Vláda vyslovila sa za opravnenie verejnej spravy.

Protikandidát baróna Bánffyho. Viac liberálnych noviniek písalo, že v S Šomlóve voličia nepostavia kandidáta oproti barónovi Deziderovi Bánffymu. Avšak z Klúža sa určito oznamuje, že tamejšia neodvislá strana na každý pád postaví svojho kandidáta naproti Bánffymu.

Biskupská porada. Z hodnoverného prameňa sa dozvedáme, že Klaus Vasary kardinál-primaš sbor katolíckych biskupov svolal na poradu. Porada bude v druhej časti augusta, snáď ešte pred sviatkom Svätého Štefana, pravdepodobne 18-ho alebo

19-ho augusta v budínskom paláci kniežata primáša. Na dennom poriadku budú záležitosti kongruí a katolíckej autonómie, vzhľadom na tieto dve záležitosti porada bude veľmi dôležitá. 18-ho augusta akožto v narodeniny Jeho Veličenstva biskupský sbor celý sa dostaví v Matejovom chráme na poďakovácej slávnosti.

Srbskí kňazi proti vláde. Rozličné časopisy doniesly tú zprávu, že uhorská vláda nariadila, aby sa majatok srbskej cirkve popísal. Toto právo vláde dáva to nariadenie Marie Terezie z roku 1779. Ponevadž však od roku 1779 ten popis nikdy nebol prevedený, preto srbskí kňazi v tom prísnom nariadení politickú nútnosť vidia, ktorej cieľom je obmedziť politické presvedčenie srbských kňazov, pofažne vplývať na volebné ich právo; preto srbskí kňazi sú veľmi rozbúrení a chystajú sa k silnému odporu naproti vláde. Srbské noviny i to oznamujú, že srbska ľavá stránka sa radila, že pri budúcich voľbách krajinských vyslancov ku ktorej strane by sa mala pripojiť. Najbližšie srbi svolajú valné srbské shromaždenie, na ktorom určia, ku ktorej strane by sa mali pripojiť.

Rožňavske biskupstvo ešte posávať neni zaplnené. Noviny „Hírčarnok“ stranivá toho donášajú nasledovný chýr: — »Arcikňazské vymenovania«. Biskupskú stolicu, ktorá je už od dávneho času uprázdnená, najbližšie zaplnia. Za rožňavskeho biskupa vymenujú Jána Ivánkoviča titulárneho biskupa a radcu v ministerstve vyučby. Na miesto neho vymenujú do ministerstva dra. Antona Aschenbriera učbára na budapeštianskej universite. Dr. Adalbert Czobor súkromný učbár na universite na odmenu za zásluhy o výstavku si nadobudnuté dostane nejaké masné opátstvo, alebo bude riadnym učbárom na universite.

Stransky a židia. Stransky, vodca to ľudovej strany na Morave, ktorý síce pochádza zo židovstva ale sa prekrstil, najnovšie sa rozprával s jedným ľudovákcom o židovskej otázke na Morave. Moravskí totiž židáci prijali do svojho programu, že sa spojajú so židmi, ktorí sú nemcom priatelia. Výsledkom tej porady bolo to, že účastníci na nej sa vyslovili, že oproti tým otázkam lahostajne sa budú držať.

Bánffy sa jedná. Niektoré vládne noviny od istého času ten chýr roztrusujú, akoby barón Dezider Bánffy asi v dvaciatich okresoch slobodnú ruku bol dal románom k tomu, aby si tam národnostného vyslanca mohli vyvolať, takto chcú prekaziť všeobecnú agitáciu medzi románmi. Oproti tomu noviny „M—g“ chcú vedieť, že tento chýr je len na to, aby opravdové zámery vlády zakrýval, lebo že z hodnoverného prameňa práve o oprotivnej veci by mohli písať. Prívrženci Bánffynho práve k tomu chcú mať románov, aby sa nehýbali, lebo len vtedy by mohla mať vládna strana dobrý jarmok v sedmohradských okresoch. Keď by románi postavili sa na ľavicu, vtedy zo Sedmohradsku len sasici by poslali viacej vládných vyslancov.

„Pilní“ páni liberáli. Pán „oprav-divý“ písal, že liberáli sú „pilní a neunavní ľudia, ktorý vraj dňom i nocou pracujú“. Že i v noci pracujú, to dokázalo sa i v Balogfalve, kde liberálci v noci kladli do okien tie najnovšie liberálne špintaniny, ktoré meno nosia, že „Idú šášky“. Tohoto mena knižočky natisávajú ľudom, a keď ich nik nechce prijať, v noci „rozširujú“ vraj svetlo“ a kladú tie knižočky v noci do okien. V týchto ošklivých knižočkách plané mená a nadávania sypú na vodcov ľudovej strany. I v Balog-

falve do okien nakládli tých knižiek »Idú šášky«. Lež ľud pohoršený ráno knižky a šášky liberálne pekne posbieral a na konci dediny verejno tie oprav-divé šášky spálil. I vy tak „honorujte“ tie šášky, jestli by vám ich v noci do okien nakládli tí „pilní“ liberáli.

Nová žiadosť tých recipovaných. Ako noviny píšu, v židovských kruhoch nastal pohyb, aby 12 nových židov vymenovano bolo za magnátov; boli len 2 židia a z týchto jeden, Lévy, teraz prestúpil a dal sa pokrstiť.

Politika a náboženstvo. Páni liberáli vždy ináč vyprávajú a ináč činia. Teraz dokázalo sa zase, že práve liberáli miešajú politiku s náboženstvom. Desidera Prónayho, hlavného inšpektora luteránov, prinútiť chcú liberáli, aby vzdal sa svojho cirkevného úradu, ponevadž v snemovni magnátov nie priam po chuti liberálov vyprával. Teda keď pán hlavný inšpektor neľúbi sa liberálom, či preto nemôže byť dobrým cirkevným úradníkom? Ale preto vraj liberáli nemiešajú politiku s náboženstvom.

Nesvobono spievať v Illave. V Illave — ako „Ny. Sz.“ píše — na rozkaz slúžneho shabali u jedného obyvateľa piesne ľudovej strany. Keby len aj ten kalendár Goldstein Számihó tak pilno boli hľadali, v ktorom vyobrazené je, ako do Krista šípom striela jeden škaredník.

Červený pápež cirkve satanášovej židák Adriano Lemmi.

(Dokončenie).

R. 1854. Po čas krimskej vojny meškal v Genfe, kde prijal pomocné peniaze pre taliansku Ambulanciu. Ale na mesto aby tie peniaze bol dal pre poranených krajanov zadržal ich pre seba, a platil ich falošnými smenkami (Wechseli.)

R. 1854. On je hlava tých vrahov, ktorí zavraždili princa z Parmy 24. mar., jehož zavraždenie lôže uzavrely, a zavraždiť nariadily.

R. 1855. Sú základné príčiny veriť, že účastník on bol na podnikú zavraždiť kardinála Anonelliho a generála Jezuitov Petra Beck.

R. 1856. Urobil komplot Ferdinanda II. kráľa neopoľského zavraždiť.

R. 1857. Staral sa o revolucionárske povstanie v Toskane a bral najobratnejšiu účasť na všetkých podujatiach proti pápežovi a cirkev-nému štátu.

R. 1860. Bankírovi vo Florencii požičal peniaze na 5, ba až na 10 % mesačne.

R. 1868. Je spoluúčinný tých sprisahancov, ktorí kasárňu pápežských Zuávov Seriostori pri Vatikáne do povetria vyhodili a pri tom 25 vojákov usmrtili a mnohých poranili.

R. 1872. Mazzini umierajúci odporučil ho jako najhojnejšieho nástupca v úrade najvyššieho direktoria freimaurerstva.

R. 1881. Založil v Ríme 10 protikatolíckych spolkov, aby sa učinivejši j proti Vatikánu učiniť mohlo.

R. 1890. V takovom jednopr. daji vedel si na konto druhých milliony pre seba vydobýť bez všetkej práce a námahy.

R. 1893. Aby sa mohol zas ťžere a s'ušne v Ríme v paláci kniežata Borghese zahniezdíť, dala mu na to talianska vláda 600.000 t. j. šesťsto tisíc frankov.

R. 1893. 20. sept. Luhárstvom, klamstvom, podplatením, švindlorstvom rozličného spôsobu vedel si vyvolenie za najvyššú hlavu zednársťva celého sveta poistiť. A od tohoto času až podnes tento zlorečený židisko Adriano Lemmi je najvyššou hlavou zednárov celého sveta, je viditeľnou hlavou „cirkve satanášovej“ „červený pápež“ námestník satanáša „vicario di satana.“

Ejhľa milý kresťane! Tu máš v krátkosti opísaný život najvyššej hlavy zednárov viditeľnej hlavy cirkve satanášovej červeného pápeža. Jaká cirkev, taký pápež. Jaký pápež, taká cirkev. Cirkev satanášova, pápež námestník satanáša, opravdivý satanista, alebo jako ho Dr. Margiotta menuje „vtelený satanáš.“

A teraz kresťane milý už vieš, kto, čo a jaký je to ten červený pápež, tá viditeľná hlava „cirkve satanášovej“ — židovskej freimaurerie. Je to židák Adriano Lemmi, „vtelený satanáš.“ A aj tomuto vtelenému satanášovi, spolku temnosti, tomuto lotrovi, tomuto vrahovi, tomuto zlorečenému židákovi sú všetci celého sveta zednári poddaní, sú jeho žoldneri, otroci, následovne i všetci zednári u nás v Uhorsku a vtedy i naša vláda a všetci tí, ktorí s touto vládou držia, na jej stránku kortešujú, na jej stránku ablegátov do snemu, do diety volia, ktorí jú jakýmkoľvek spôsobom podporujú, tiež i tí kňazi, ktorí sa chvastajú „én liberális kormánypárti vagyok, voltam és leszek.“ Všetci títo sú tiež žoldneri, otroci červeného pápeža cirkve satanášovej „vteleného satanáša, židáka Adriana Lemmi.

Nuž a ty kresťane milý! Chcel by si o môhol by si byť žoldnerom, otrokom námestníka satanášovho, červeného pápeža cirkve satanášovej „vteleného satanáša“, lotrovského to židáka Adriana Lemmi? Chcel a môhol by si s týmto vteleným satanášom židákom a jeho pekelnou družinou brčiť proti Pánu a Bohu tvojemu Ježišu Kristu a jeho sv. cirkvi, dobrej a laskavej to duchovnej matke tvojej? Chcel a môhol by si pomáhať židovsko-zednárskej hávede, sberbe satanášovej znova križovať tvojeho drahého Spasiteľa ničím jeho sv. cirkev, ktorú On svojou sv. krvou založil? Odstúp to od teba, kresťane milý! Jestli že ešte i len iskrička lásky ku Kristu Pánu a jeho sv. cirkvi v srdci tvojom plapol, neni možno, aby si to učinil. To by si len vtedy učiniť mohol, keď by „dia-

bol vošiel do teba, jako do Judáša. keby si bol celkom diablom podsadnutý. Dokáž kresťane milý! dokazuj povždy verejne pred Bohom i pred svetom i slovom i skutkom, že nie si, a nikdy nechceš byť a nebudeš žoldnerom, otrokom, „vteleného satanáša,“ lumpa spolku temnosti, zlorečeného, prekliatého židáka, ale že si a chceš zostať až do posledného dýchnutia tvojeho verným, zmužilým a neohrozeným vyznavačom a bojovníkom Pána a Boha tvojeho Ježiša Krista a jeho sv. cirkve; že si hotový rádnej i krv tvoju vycediť, život položiť, smrť podstúpiť, nežli stať sa žoldnerom otrokom kadejakieho podliackeho lumpa zlodeja, vraha, neverca, neznáboha zednárskeho židáka, „vteleného satanáša.“ Nikdy kresťane milý! nikdy nedrž s družinou pekelnou, lumpami spolku temnosti so židovsko-zednárskou hávedou, sberbou satanášovou. Nevoľ nikdy na stránku židovsko-zednárskej liberálnej vlády ablegáta do snemu, do diety, lebo týmto činom by si dokázal, že si žoldner, otrok červeného pápeža cirkve satanášovej „vteleného satanáša,“ zednárskeho židáka, že i ty prislúchaš do cirkve satanášovej, že si vyznavač satanáša a tedy „satanista.“ Nedaj sa kresťane milý! nedaj sa ničím a nikomu na stránku židovsko-zednárskej liberálnej vlády zviest, ktokoľvek by ťa na túto židovsko-zednársku liberálnu stránku zvädzať, trebárs by to bol i kňaz, biskup, áno i sam Anjel z neba — never mu, nedaj sa mu zviest, rekní mu smeľe: „odejdi odo mňa satane, zlorečený a prekliaty buď! Ja nikdy nebudem na stránku satanášovu a jeho cirkve, ale vždy len na stránku Pána a Boha mojeho Ježiša Krista a jeho sv. cirkve, tedy tejto strany sa pridržam, na túto stranu i ablegátov do snemu, do diety volievať budem. Zástave ľudovej strany, svatému to križu Kristovému nikdy, nikdy sa nezapreneverím. Pod touto zástavou sv. križa Kristového povždy až do posledného dýchnutia mojeho verne, svedomite zmužile a neohrozene bojovať budem. Pod touto veľaslávnou zástavou sv. Križa Kristového chcem žiť i umrieť. Tak mi Pán Boh pomáhaj, blahoslavená Panna Mária, i všetci Boží svätí! — Takto sa kresťane milý! zachovaj, takto dokážeš, že nie si a nechceš byť žoldnerom, otrokom židovsko-zednárskeho, otrokom kadejakého lumpáckeho židáka, námestníka satanášovho, zednárskeho červeného pápeža, vteleného satanáša; ale že si opravdivým verným, zmužilým, neohrozeným bojovníkom Pána Ježiša Krista a tedy i zdarným, požehnaným, milým dietkom tvojeho Otca nebeského a tvojej milovej láskavej, o tvoje časné i večné blaho pečlive sa starajúcej duchovnej Matky svatej cirkve katolíckej.

Ta, sa tedy kresťane milý! do tábora ľudovej strany pod zástavu sv. kríža Kristového. Tu, pod touto víťazoslávnou zástavou bojujme udatne, zmužile neohrozene čo udatní bojovníci Kristovi za Neho Pána a Boha to nášho, za jeho sv. cirkev, našu to milenú drahú duchovnú Matku, za nás ubiedený, od židovsko-zednárskej vlády, tyrancky utláčaný, trýznený, až do deviatej kože zdieraný, o všetké jeho sväté práva pripravovaný olupovaný ľud, národ, za našu ubohú všetkého poľutovania hodnú, židom zapredanú, do hnusného krutého otroctva židovsko-zednárskeho uvrhnutú vlasť. V tomto našom svätom spravodlivom boji Boh zaiste bude s nami, a keď Boh s nami, kto proti nám? Ani brány pekelné so všetkou svojou lumpáckou, neznabožskou, nevereckou židovsko-zednárskou pereputou, hávedou nás nepremôžu. Slávne bude víťazstvo naše nad židovskou-zednárskou hávedou, sberbou satanášovou, nad zlodejmi satanistami. — Volajme nadšene z hĺbín srdca nášho: Sláva, večná Sláva Pánu a Bohu nášmu Ježišu Kristu i jeho milovanej Matke bl. Panne Márii! Sláva, večná sláva našej milej duchovnej Matke sv. cirkvi katolíckej! Sláva večná Sláva našej víťazoslávnej zástave sv. kríža Kristovému! Sláva našej ľudovej strane! Sláva všetkým verným, udatným, neohrozeným bojovníkom ľudovej strany!

Zkaza, večná zkaza satanášovi a jeho námestníkovi červenému pápežovi zednárov lumpovi spolku temnosti, židákovi Adrianovi Lemmi! Zkaza, večná zkaza všetkým jeho žoldnerom, otrokom, satanistom, zednárom, liberálom tutti quanti kompanom! Slovom! Zkaza, večná zkaza židovskej freimaurerii, nech zahyne na veky!

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

Sú-li Trnavského okresu kňazi Panslávi?

V novinách »Budapešti Hirlap« nazvaných v čísle od 26. júna pod nápisom »ravasz panszlávek« (Istivi panslávi) dopisovateľ jakýsi z Trnavy, kňazov tohoto okresu panslávmi pomenoval. A to prečo? že vraj títo boli príčinou, že z vidieku trnavského tak málo ľudí výstavu millenársku navštevuje a že ľud všelijakým spôsobom odstrašili, keď zástup slovakov so slúžnymi, s notármi sa vybral do Budapešti. A jakože ho plašili ten dobrý ľud? Že ho tam len za hovädo budú považovať tí peštianski páni, že jeho ženy a dcéry tam k hriechu zvedú. Odkiaľ to ten dopisovateľko vie, povedať nemôžeme, ale že luhal, keď takéto veci na kňazov trnavského okresu svetu vytrúbil, to je isté! Aj to nie nemožno, že fantaziroval, keď to »Budapešti Hirlapu« písal, a tieto noviny sa daly tak ľahko oklamať. Vo fantázii svojej ďalej tárá ten dopisovateľ hodnoverný, že kňazi teraz sami chcu sriadif výlet do Judapešti, ale že k tomu peniaze fažko budú mať, a že] sa strojá od riaditeľstva millenárskej výstavy vyžiadať voľakú pomoc. Potom ešte aj to vie, že sa ľud v húfoch valí s najplňšou dôverou k trnavskému slúžnému,

aby on nový výlet do Judapešti učinil, lebo vidí, že kňazom, ale aj »Kresťanovi« viac veriť nemôže.

Čo je naša odpoveď na tieto z húpej hlavy pochádzajúce veci? že není síce naša obyčaj, bárs s jakým bláznom hubu merať, ale, aby ľud videl, že nie jeho kňazi a »Kresťan« lež priam liberálni »vlastenci« ho klamú, niekoľko riadkov napíšeme, aby sme to dokázali.

Od slúžných, notárov a iných divokých liberálnych »hazařikov« sa veru nebudú kňazi trnavského okresu vlastenecké čnosti učif; by mali od koho veru! Keď vlastenectvo by v tom pozostávalo, sedliaka zapovrhaf, proti nemu veľkomožných pánov hrať, o vlastenectve, deň jak deň kričať, a pri tom svoje povinnosti lahostajne zastávať, dobre jesť a piť po uhorský a pri tom jak Turci žif; kňazi sú priateli ľudu, otcovia jeho, lebo záujmy ľudske na srdci nosia. Také vlastenectvo, ktoré sa s plným hrdlom do sveta vykrikuje, v skutkoch sa ale nezjavuje, kňazi vôbec neznejú.

Medzitým podivu hodná vec je tá, že kňazi trnavského okresu zatiaľ boli dobrí vlastenci, v očiach trnavských slúžných a ich mameľukov liberálnych notárov, dokial sa pri kňazských stoloch najedli a napili. Teda od tej doby sú panslánmi, odkedy už vám cteným pánom, pohostinné domy kňazov sú zavreté? Škoda právd tých mnoho dobrých oldomašov? U vás jesť a piť je čnosť vlastenecká, kto vám to neposkytuje, je pri Trnave pansláv?

Múdrejšie, jako o vlastenectve kázať a kričať, je povinnosti svoje horľivo zastávať. Títo liberálni páni, ale z väčšej strany, čo robia? Nechajú robotu, robotou byť a chodia kortešovať alebo hraju sa na pánov veľkomožných.

Tomu dopisovateľovi z Trnavy sa ešte aj o tom snívá, že vidiecki kňazi všelijakým plašením odľahovali ľud od navštivenia millenárskej výstavy. Nuž by ste nebol dobrý Ctený Pán, dokázaf, ktorý to bol z nich? To sa doista stalo, že ľud svoj veriaci odľahovali od spoločnosti liberálnej, ktorá z takých veľkomožných pánov, zo židov a iných novopohanských vlastencov pozostávala. Taká spoločnosť nič dobrého není pre veriaceho kresťana. Potom, že s 5 zlatými ani jedon v Judapešti nevyžije, s okolnosťami výstavy známi kňazi tiež dokazovali, tým ktorí ich o radu prosili. S tým ešte nikoho neodtiahli. Ale že sa ľud spoločnosti peknej obával je pravda skutočná, zato len rychtári a tí ktorí liberálne novinky »Vlasť a Svet« čítavajú a sa im klamať dajú, išli na ten výlet liberálov. Myslel doista každý, že ho slúžný rychtárom alebo prisazným učiní. Že im tam na výstave zle nebolo, tomu sa nečudujeme. Len usporiadatelia toho výletu nebudú blázni, ich tam dobre nechovaf, však mali z toho chosna deš. Keďby museli každý mesiac taký zástup do Judapešti viesť, aby pri tom chosna nemali, kto vie, či by ľud tam tak uhostili a sa s ním tak priatelili. — Veď pri Nitre a pri Stupave ináč robili tí Veľkomožní Páni s ľudom. A že ľud slovenský za komediantov posmievali, sám s tých pánov jedon ktorý ho tam viedli, vyprával. Teda za komediantov išol ľud na výstavu? Keď kňazi na sviatok Sv. Štefana povedú ľud svoj veriaci do Judapešti nebudú mať z toho chosna, ale aj ľud nepovedú, aby ho za komediantov mali. Výstavu tiež navštíví, nech len liberálni tatári vymôžu obiliu lepšie ceny a menšie dane, kde čo ta nepojdú!

Veru vám to, ctený pán, nikto neuverí, jako i to nie, že kňazi Trnavského okresu sú panslávi, takí vlastenci jak liberálci sú, by sa hanbili byť,

Dobre vedia, jak majú svojej vlasti slúžiť, nepojdú sa k »Hazařikom« vlastenectvo učif.

Nech žije kresťanské Uhorsko a ľudová strana! FIKOŠ.

Veľactené shromaždenie!

Jedno staré nemecké porekadlo hovorí, že: „hlúpy má šťastie.“ Či je to pravda s istotou neviem. Voľaco môže byť vo veci, lebo už jeden zo starodávnych mudrcov povedal, že: malou múdrosťou riadia svet.“ Zajiste daktorých svojego času ministrov mal onen

múdroc pred očima, ktorí málo síce mali v hlave ale tým viac šťastia, a preto došli na vysoký stupeň riadenia krajiny a sveta.

To ale je úplná pravda, že mnohý múdry vysokého cviku a schopností človek nemá žiadneho šťastia, ako nám k. p. dokazuje osúd grófa Alberta Apponyiho. Kde je človek v Uhorsku, ktorý by nepoznal meno tohoto výtečného muža? Aj za hraniciami krajiny značný je jeho chýr a v poradách cudzozemských zasadne ku česti a pochvale vlasti, ktorá ho zrodila. — Pozná jeho meno dobre náš novomestský okres, v ktorom mnoho rokov víťazne plapolala jeho zástava a len 1887-ého roku klesla pod návalom násilnosti vo voľbe tak rečeno „vicenitrianskej.“

Nuž a čo osožila tomuto mužovi všetka jeho múdrosť a iné výborné vlohy a vlastnosti? — Nemal zaiste šťastia a preto nepreniknul, ba oproti: mnohé s najlepším úmyslom pre všeobecný blahobyť, k úpevneniu krajinského pokaja a všestránnej slobody od neho učené návrhy kroz protivníkov — liberálnu totižto stranu — podvrátené a k utlačeniu slobody, k upevneniu násilného tatárskeho panovania boli nadužívané.

Z mnohých takýchto pádov najnovší spomenem a obšírnejšie predložím.

* * *

Čo je pýtam sa, základom našej milovanej vlasti uhorskej? — Konstitucionálna sloboda a slobodné zákonodárstvo, ktoré zo slobodných statočných volieb svoj pôvod berie.

Ano! slobodné, statočné voľby! to je ten koreň, z ktorého život má čerpať krásny strom uhorskou krajinou zvaný, — z tohoto koreňa má sa vyvíňovať pevný, neporušiteľný peň zákonodarstva: pod týmto — korunou sv. Štefana, jak čistou skvelou partou, ozdobeným stromom má žiť a mŕeť uhor, má tento strom opatrovať, hájiť a brániť majetkom a krvou.

Slobodné, statočné voľby! Jak čudné slovo! — Jak bájka starodávnych časov oznieva sa ono v ušiach našich! jak lúbežný sen mladého veku hýbe sa pamiatka jeho v prsiach a slzou kalí vlasť a slobodu opravdive milujúceho uhra!

Slobodné, statočné voľby! Kam že ste sa podely? Kde že vás máme — hľadať? — Asnád v Kapošvári? kde jeden z troch úradných protokolov posiaľuju, a na základe tohoto falošného protokola verifikujú — totižto za zákonitého vyslanca uznajú vtedajšieho ministra orby? — Alebo navštívime Nitru, aby sme videli pri robote Tarnócyho a jeho súdruhov; jako na stá vyhadzujú vóta ľudovej strany a značnú väčšinu obrátia v posmešnú menšinu? — Alebo si pripomeneme kalváriu stupavskú? — tých 38 hodín hrdinského mučenia, tú tmavú, zimnú, daždivú noc na našich, bez pokrmu a vody, bez svetla a ohniska! ten smutný výjav necitednosti srdca ľudského, ktoré prirodzene aj zvíeta pošutuje v opustenosti a v trapani — nie ale človeka, jestli je chudák — ľudák?!

Nepokračujem ďalej, ale pýtam sa: či tmavými farbami kreslím? Či neni v nebezpečenstve základ slobody krajinskej? fundament jestvovania Uhorska od 1000 rokov? — Bohužial je! Lebo istá pravda je, že nie turek, ani tatár, ani nemeč, ani rus nehrozí záhubou slobode uhorskej, — no sami synovia vlasti — náruživou dychtivosťou večitého panovia zaslepení — kladú sekeru na jej koreň; ľahkomyselne, hriešne, bez rozvahy jako Samson potrásajú jej základné múry; nevidiac alebo nedbajúc o to, že padlé stavisko slobody znivočí nielen nenávidených ľudákov a ľavákov, ale aj ich samých a celú vlasť!

Pravdu túto nahliadnuc vodca ľavej stránky gróf Apponyi, koncom minulého roku podal návrh o čistých, statočných voľbách. Žiadal aby tie všelijaké podlé kúsky pri popise voličov a pri voľbách zahatené byly: aby ku pr.

1. značnému čachtickému 38 ročnému gazdovi nepripísali 20 let viac; alebo

2. značnému turánskému mešťanovi, alebo nitrianskemu kanonikovi nepremenili jednu písmenu v mene — a ich a iných na základe takejto falše bezočive nepozbavili najprvého občianskeho práva; aby

3. mŕtvým dali pokoj v hrobe a nedovliekli ich pred slávnú komissiu; aby

4. páni rychtári a predstavení obecní neboli prínutení pri voľbe tajiť, že poznajú svojého švagra, alebo krsného, alebo syna, ktorý náhodou proti vládnej stránke hlasuje; aby

5. vôbec predseda a páni úradníci pri voľbe, nemohli byť „bašovia“ bez ohraňovania moci svojej bez trestu a potupy verejnej!

Tieto a iné prirodzené podmienky statočných volieb žiadal vodca národnej strany ubezpečiť zretelným ostrým zákonom a v tom páde, jestli liberálna stránka návrh úprimne prijme, zaslúbil, že z ohľadu na slávny rok milleniuma, na tenže rok zloží mohutnú zbraň slova svojého, ktorou by do najväčšieho zmätku priviesť mohol vládu a jej stránku pri opozdenom rokování nad tohoročim krajinským preliminárom.

Liberálna stránka — jako si mysleť môžeme — veľmi sa potešila návrhu statočného grófa a slúbila, že učiní všetko, čo si len srdco slobodu milujúceho voličia žiadať môže: — len preto, aby použiť mohla veľkodušne ale ľahkomyselne ponuknuté mlčanie Apponyiho a jeho obratných privržencov. — Pojednávanie prelimináru išlo jak po masle — však chybali tie najohybnější cepy národnej strany — a preto aj povdačná bola liberálna strana: držala slovo(?) a predostrela v sneme návrh zákona o čistých voľbách, tak nazvaný „Návrh zákona o kuriálnom súdnicte nad voľbami.“

A včul už hádam môžeme plesat a jasat radujúc sa jak deti jarmočnému, že budeme mať statočné voľby? Už hádam nemusi byť skorutené srdco vlastenca nad porušením koreňa slobody uhorskej? Už hádam môžem hásať: objímajme sa bratia! ponevác opravdivá väčšina krajinska — zásady našej statočnej, dobrobyť a práva jak jednotlivcov tak i každej zákonitej spoločnosti hájiť a napomáhať zamýšľajúcej, ľudovej stránky budú panovať k všeobecnému blahu a uspokojeniu?

Ach! horkýže! veľactené shromaždenie! — Pán Apponyi zas nemal šťastia, liberalismus zas vyvrátil jeho dobrý úmysel a on zavrúc z krásneho diela pozostalé zdrapy smutne môže vyvolať: „žiadal som dažď na vypálené pole uhorskej slobody a obsiahol som záhubný prival a zkazonosný ľadovec.“ Ano! Jakokoľvek Boh mocný je aj zo zlého dobré vyvieš, tak oproti listivý liberalismus v stave je aj to najvýbornejšie, najčistejšie dielo zakalil a pokazil: aj z mádu spravil zlé a z mlieka materinského otrovu.

Ciel celého toho návrhu zákona nič nenie inšé, jako nové putá navliecť slobode uhorskej nadovšetko ale potreť a už v kolíske zaškrtiť našu ľudovú stranu. Toto na sneme vyznali mnohí znameniti ablegáti aj z evanjelického vierovyznania, k. p. Pázmándy a Františ Šima cirkevný inšpektor; — toto vyznal zádučivo si ruky trúc — vo Varadíne aj tatík liberalismu Tisza verejne vysloviac, že sa naša strana z púčka ďalej nevyvine. Myslel zajiste na tie húsenice nového návrhu ktoré tie pučky obklopa a obžerú. Budeme vidieť!

Čože obsahuje ten návrh? Čo je v ňom dobrého a spravodlivého, to sa vynachádza už v zákone 33-tom 1874-tého. Nuž ale, jakú nám poskytuje istotu zákon v ruke liberalismu, o tom nás poučujú nitrianske, stupažské, giraltské nepotrešané, ba z čiastky odmenou vyznačené zločiny.

Nového v ňom je ospravedlnenie kortešovania s peniazmi a nápojom, s gulášom a bachratou cigarou, ba patrične v niektorých okresoch rozkazuje aj víno, ktoré „puká.“ Toto jak vidíme je pokrok: v terajšom zákone je to zakázané: nech sa ubiehajú s tou veľikou kassou ľaviaci, jak môžu!

Koruna ale tohože návrhu je paragraf 169-ti, ktorý zo slobodnej krajiny pruskej dovezli, ozdobiac pôvodný nemecký paragraf novými pascami, k väčšej úcte a pochvale slobody uhorskej. Nazýva sa tento paragraf vôbec „Kanzel-paragrafom,“ po slovenský: „Paragraf, o ustrojenom náhubku na ústa kňazov ľudovej strany.“

A zneje takto: „Ten kňaz, alebo iný cirkevný úradský, ktorý by na mieste k bohoslužbám určenom alebo v shromáždení cirkevného rázu volačo prehovoril s úmyslom vplývať na výsledok voľby atď. bude pokutovaný žalárom: po jeden rok, peňažnou pokutou po 1000 korún a ztrátou politických práv.“

Ochotne dosvedčím, že výlučne politická reč nepatrí na kazateľnu. Dnešnou mojou rečou k. pr. nevystúpil bych pred mojích ct. farníkov v chráme božom na žiadaný pád; programm ľudovej strany tiež nebudeme vysvetľovať zo svätého mesta; ani to neni treba; však máme k tomu príležitosti dost inde, a jako vôbec vyššej vzdelanosti ľudia neprekročíme hranice na verejnom poli nášeho povolania.

Ale v našich časoch — keď celá politika okoľo sa točí, keď povetrie preplnené je elektrikou otazok náboženských; keď kňaz dľa svojho úradu a presvedčenia; dľa zrejmeho rozkazu cirkevnej vichnosti, ba aj dľa nahľadu slávneho ministeriuma povinný je — poťažne na nové cirkevno-politické zákony — viac-krát a dôležitejšie kázať o patričných zásadách svojej viery; — v týchto osudných časoch, v našich cirkevných a náboženských úzkostkách takrečeno to žiadať od kňazov, aby umkli, aby svoj ľud nepotešili, aby ho neupozornili na jeho božím a krajinským zákonom dané práva a povinnosti — páni moji! toto je mnoho — toto je ukrutné tyranstvo, — ktoré by ani jeden vzdelaný činanský mandarin neymyslel, nie že by sa to svedčilo na slobodnú uhorskú krajinu, za ktorú i kňazia krv ľiali v každej dobe nebezpečenstva. — A toho kňaza, ktorý svoju svätú povinnosť koná, ktorý neni „canis mutus“ neni pes a Judáš, ale verný zástupiteľ svojho božieho úradu, ktorý dľa svojho presvedčenia touto cestou aj za opravdivé blaho svojej vlasti pracuje — len preto, že liberalismus pri tom volačo trpí; na 1000 korún pokutovať, na jeden rok do žalára uhoďť — jemu jako volajakému do lla: y súcemu lotrovi všetké občianské práva odobrať, toto je — k vyjadreniu takého úmyslu náležite zodpovedajú výraz ani nenachádzam v slovníku. Len ukrutný Herodes — dľa ducha svojho vymyslel podobný prostriedok, chcjúc už v kolíske zničiť Spasiteľa a pučiace kresťanstvo.

Ani v tejto otázke nekreslim tmavými farbami páni moji! — lebo jestli by týmto návrhom zákona hatiť a trestať zamýšľali opravdivé, zrejme zo sv. miesta kortešovanie za toho alebo onoho ablegáta, jestli by chceli položiť hranice aj u kňaza možnej náruživosti v dobách voľby — jako to už aj terajší volebný zá-

kon kladie — nič by sme nemohli povedať, podrobili by sme sa dobrovolne, bez cítu trpkosti spravodlivému, ačpráve zbytočnému paragrafu.

Však ale pozorujme dobre, jako ten paragraf zneje: „Ten kňaz atď. ktorý by na svätom mieste niečo prehovoril úmyslom vplývať na výsledok voľby . . . bude tak a tak trestaný. Teda neberu do povahy zretedelné slová, zrejmo vyjadrené myšlienky: lež na úmysel kladú trestajúcu ruku ponechajúc sudcovi volný priestor, aby mohol najť tento nebezpečný úmysel aj v tých najnevinnejších slovách kňaza, jestli je to zapotreby.

Jakože stojíme s tým úmyslom? vysvetlím v krátkej anekdote.

Peter Turek navštívjac svojego priateľa Pavla Tatára najde ho zúriaceho s listom v ruke, bez seba skoro od jedu. „Čo ti je Palko? pýta sa ho, čo sa pre Boha stalo?“

„Ten loptoš, ten naničhodník“ vykrikne za odpoveď Palko.

„Nuž ale ktože je to ten loter?“ pýta sa Peter. „Nuž ten darebak, môj syn Jožo, ten kaprálik pri regimente! Počuj len čo mi piše (drzým hlasom čítajú:)

„Milý otče! Prosím, pošlite mi i hneď sto zlatých, lebo ma ináč veľka hamba očakáva, ktorá by sa aj na Vašu šedivú hlavu zvaliť mohla. Váš nešťastný syn Joško.“ Ten oplán, takýto grobiansky list napísať svojmu otcovi! — Počkaj len počkaj! a ďalej hreši a zúri.

Peter vezme priateľovi list z ruky, kukne doňho a takto hovorí: „Ale Palko, Palko! čo už dobre nevidíš? čo nevieš čítať! — Počuj že, však tak nepísal Joško, ale takto: „(poniženým, jakoby plačucim hlasom:“ Milý otče! atď.

Nuž to je ten úmysel! Pavel čítal drsnatú, násilnú — Peter milú, poniženú prosbu huncuta Joška z toho istého listu. — Kto mal pravdu? či Peter či Pavel? kto to vie! Museli by sme sa opýtať Joška — jaký mal úmysel? — ale ho tu neni, preto nechajme otázku nerozluštenú a poďme ďalej.

Prenesme sa myslou pod kazateľnu a slyšme kázeň kňaza o jakomkolvek predmete. V kostole za stípom stojí aj Pavel Tatár s plajbasom a papierom v ruke — v srdci s ohromnou otcovskou starostou o voličské mravy svojich Joškov!

Kňaz káže: „Kresťania! striezliví buďte a bdíte, lebo nepriateľ váš jak lev ručiaci obchádza — hladajúc koho by zhlťol — ktorému odporujte pevní vo viere — Pavel najedovaný piše bericht: „§ 169. úmysel vplývať na výsledok voľby.“ Buďte striezliví (včul medzi voľbami!!!) »lev ručiaci« (zaiste nás myslieť!!!) »odporujte pevní vo viere« (náboženský fanatismus!!!) — A my dobre vieme, že su to slová apoštola sv. Petra. — Ba chvála Bohu! že Palko v tom oslovení: »Kresťania« nenašiol antisemitismus.

Druhý duhovný káže: „Júdáš za 30 strieborných predajúc Krista, predal svoju dušu, svoje presvedčenie, svojego Boha — varujte sa, aby ste Judášovi podobní za nehodnú mzdu nezapredali tie vysokocenné veci: vaše svedomie, vašu vieru, vašu presvedčenosť“ — Pavel žúri, letí z kostola na štáciu a telegrafuje: »§ 169. kázeň o Judášovi — verejný úmysel vplývať na našich voličov.«

A tak vo všetkom: či budeme kázať o krste, či o sviatosti stavu manželského, či o svedomí, či o spravodlivosti alebo o inom predmete — neveriaci liberalismus vždycky sa bude cítiť pichnutým; ba keď

nebudeme ani kázať, len sa pomodlíme modlitbu Pána: pri tých slovách „zbav nás od zlého“ Palko náš jak by ho vipera poštipala — vyskočí a oznamuje že najšol ten huncútsky úmysel paragrafu 169-tého. Čo on za to môže, že už zabudol „Otčenáš“!

Dobre viem, že máme statočných sudcov — čest a chvála tomuto stavu! ale aj to dobre viem, že sa povždy najdu aj falešní svedkovia a najdu sa aj takí zlomyseľní ľudia, ktorí si nič z toho nerobia: falošných svedkov prijať a použiť Palkov, ktorí zlý úmysel v kázňach hľadajú a oznamujú — bár ten návrh ešte není zákonom — nachádza sa už aj včul dost: jakoby pod policajným dozorstvom stojíme už aj včul. Koľko že len ich bude medzi voľbami? A čo bude koniec vecí? Žalobník sa najde, svedkovia sa najdu a aj ten najprajnejší sudca musí do Sibirie § 169-tim tvorenej odsúdiť toho, ktorého pred neho postavili. Že to vo všetkých pádoch výlučne len horlitéľ ľudovej strany bude, o tom nepochybujem! Hľadám ani nikto z nás, ctené shromaždenie? No! ani sami páni liberáli!

A není to na smiech: v tisícročnej slobodnej krajine uhorskej zradcov a politických špehuňov vychovávať? Jako sme len za časov Bachových pod nemcami nenávideli policajtov a špiclív, ktorí sa všade aj do chrámov božích strkali? Ozaj by sme sa mohli zasmiať, keby to nebolo k zaplakaniu: že, čo asnaď v oných časoch volačo dobrého bolo — viac už není; všetko ale zlé tých rokov: zotročenie duše, utlačanie svedomia a presvedčenia, zničenie slobody krajinskej, preplnené politické žaláry, ústav špehuňstva a policajného štátu — to naspäť uvádzajú, korunujú toto dielo s paragrafom 169-tim návrhu zákona o kuriálnom súdnictvu nad voľbami.

Do Dunaja bych vodu lial, jestli by som chcel opakovať a ďalej dokazovať — že všetko toto proti našej milej, ľudovej stránke strojá! Preto sa radnej opýtam: Lúbi sa Vám tento poriadok?! Neukazuje-li tento návrh, čo je to ten liberalismus? kam celi, kam on veľie?

Máme-li sa ale preto ľakať? naše svedomie zapredať? vrátiť sa s cesty na ktorú sme sa vydali? máme-li opustiť praporec ľudovej stránky, pod ktorý nás pohľad smutného našeho polozenia a bližiacého sa všeobecného krajinského nešťastia pritiahlo. Nie! — na veky nie! —

Máme príklad našich hrdinských bratov v Stupave; oni trpeli nehodu času, tmy, zimy smädu a hladu! hľadám aj Vás očakáva podobný osúd: trpte pokojne — a'e stojte neohrožene. Od nich poučíme sa aj my kňazi, aby sme sotrvali na ceste statočnosti, povinnosti, a presvedčenia, trebárs sa pred nami otvárajú žaláry, do ktorých aj nevinného uhoďí ľeš ľudská! A nech sa naplnia tie žaláry, ľudovú stranu tým neusmrťíš! — Jako volakedy krv mučennikov plodným semenom kresťanov sa stala: tak aj tatárske tieto pokuty jestli by do života vstúpily, jak tichý letný dážď zvlažia osenie našich nádejí a stonásobnú úrodu splodia na poli pravdy a spravodlivosti. — A tie žaláry opäť sa otvoria a vystúpi z nich vo vetričku slobody veselo plápolajúca zástava skvelého výfazstva zásad našich a oznamovať bude uspokojenie a blahobyť každému vlastencovi jakéhokoľvek vierovyznania, jakéhoľvek národnosti!!

Len jeden neobsiahne milosti! — len jeden vykopáme trúb a doňho vložíme kameňom, slabého Davida porazeného pohanského Goliata — mrtvolu beznáboženského liberalismusu!!!!

Upozornenie.

Upozorňujeme a prosíme ctených čitateľov „Kreštana,“ aby nesadli na lep bezočivým jednatelom a nedali si natisnúť taký kalendár, ktorý není ducha kreštanského.

Na prosbu mnohých sme sa odhodlali, že vydáme

Veľký „Kreštanský kalendár ľudovej strany,“

už vyšol z tlače, a je v hocktovej chvíli k dostaniu pod týmto nápisom:

Františ Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.

S úctou

Vydavateľstvo.

14-ho augusta t. r. pôjde slávna processia slovenská po omši sv. o 6-tej hodine z Tereziavho kostola v Budapešti k milostivému obrazu k Panne Márii na Mária-Besnyö.

Leto.

Klas nádeje plný
na steble sa kníše
a kamkoľvek stupíš,
všetko vôňou dyše.

Sluko hveje — nebom
letia strašné mraky,
smutne hľadia na ne
roľníkove zraky.

Ale Boh je dobrý —
búrka sa pominie
a roľníkovi zas
nová nádej kynie

V jeho tvrdej ruke
Zablisne sa kosa
ešte zavčas rána,
keď je dobrá rosa.

A bárs mu aj s čela
pot cicerkom tečie —
veď sa z toho potu
chutný chlebič pečie.

Šťastný každý národ,
ktorý rád sa potí;
leňoch vždy sám seba
do záhuby sotí.

—ský.

Kto sa Boha nespustí, toho ani Boh neopustí.

V jednej malej dedine bývajú dvaja, chudobní, ale bohabojní manželja: Martin a Zuzka. Každú nedeľu a sviatok, ba čo viac aj vo všedný deň chodia do kostola. Jedinkú nádej skladajú v svojej malej Rózke. Ale jako by aj nie? Veď Rózka je tak krásna, tak schopná do všetkého, že jej ani páru nenajde v celej dedine. Môže sa neskôršej vydať za toho najbohatšieho mládenca, a odtedy rodičia jej majú istú pomoc na staré dni svoje. Však ale človek mieni, Pán Boh mení!

Naraz onemocnie im toto malé dievča. Tvár zblednie, ztratí svoju predošlú farbu, a oči hlboko zapadnú. Martin a Zuzka zarmutení, každý prostriedok upotrebia, aby len pri živote zostalo. V jeden deň zdalo sa, že už aj vyzdravie. Zuzka radujúc sa, prechadza sa po izbe a pestuje dcerušku. Rozka naraz osloví mamku:

— Mamičko moja!

— Čo anđel môj? pýta sa matka,

— Dajte mi troška mliečka veľmi som smadná.

Matka neodpovedá nič, len začne horko plakať a nariekať. Zdalo sa, že jej srdce pukne od žiaľu. Chudobní súc nemali ani tej biednej kravičky. Aby ale uspokojila dieťa odvetí:

— Hneď, anđel moj hneď!

Dcerušku položí na postel, a beží chýtro k susedovi jednému, druhému, áno aj k tretiemu, ale darmo. Nikde nič nedostala.

Martin za ten čas stojí pri posteli dieťaťa a všemožným spôsobom sa usiluje ho uspokojiť.

— Tatko vezmite ma na narúčia!

Otec vezme na ruky svoje, a začne chodiť po izbe.

— Kde je mamka? pýta sa Rózka.

— Išla pre mliečko. Už prinde hneď, odvetí otec.

Jako otec tieto slová vypovedal, Rózka pozre sa ešte ráz na otca, sobere jeden veľký dých a na rukách otca . . . skoná.

V tomto okamžení vstúpi do izby Zuzka. Vidiac ale čo sa stalo za'omí ruky a narieka: O Bože moj! prečo že si nas tak opustil. Čo mám včul robiť, keď si nám to dieťa, v ktorom sme všetku našu nádej skladali, odobral!

Uplýnul jeden rok. Martin a Zuzka svojou usilovnosťou nadobudli si dosť veľký majetok. Avšak, ani vtedy neboli spokojní, ponevác Zuzka vždy nariekala: Bože moj, jaká som nešťastná! vtedy pýtalo odo mňa dieťa len troška mliečka, nemala som ho, teraz ale mám dosť všetkého, ale čo že z toho, keď nemám komu dať!

O pár rokov Martina a Zuzku vidíme v kruhu štyroch krásnych dietok. Veselosť, ktorá sa javí na

tvárach manželov, prezradzuje, že sú spokojní a blažení. Ale jako by aj nie? Veď majú všetkého dost. Majú majetok, maju dietky a čo viac majú vieru pevnú, lebo keď ich volačo znepokojuje, keď volajaká hmľa na jejich blahobyť prichádza; soberu sa do kostola a tam všetky svoje rany predostrú Bohu, a tak posilnení a občerstvení navracajú sa domov.

Hľa! Pán Boh často berie človeka na probu; jestli ale človek to trpezlivo znáša ani odmena ho neminie!

Alexander Hosszanyák.

CHÝRNÍK

Čas. 3-ho augusta v Budapešti bol mračný, vetrný čas. Predpoludním o pol deviatej hodine hojne pršal dážď. Úmernosť tepla bola 17.5 stupňov. — Po Uhorsku bol dáždivý čas, tepla ubylo. Najteplejšie bolo v Oršove 21.4 st., najchladnejšie ale v Štiavnicí 13.2 st. — V južnej a západnej časti Európy bol suchý, inde dáždivý čas. Najteplejšie bolo v Malte 26.7 stupňov, najchladnejšie ale v Christiansunde 11.4 stupňov. — Vo Viedni 15.4, v Ríme 19.0, v Paríži 13.9, v Berlíne 17.8, v Sofii 21.0, v Carihrade 26.4 stupňov bolo tepla. — Predpovedá sa: Môže sa očakávať mračný, vlažný čas, na východnej strane krajiny ale dážď.

Osobné chýry. Kňažna Klementina Koburg 3-ho augusta večer prišla do Viedne. — Dr. Julo Wlaššič minister výučby 3-ho augusta odcestoval do cudzozemska na dva týždne. — Ignác Darányi minister orby v sprievode Karola Hieronymiho, Nikolaja Fehér a Michala Dobokayho 3-ho augusta večer prišiel do Aradu. Minister popozereá vinice na tom okolí.

Kde ešte ani kráľovna neni istá. Podľa jedného chýru zo Sofie bulharskú panovníčku, keď šla do dediny Rilo-Selo medzi hory leto tráviť, vojsko odprovádzalo, lebo medzi horami zdržuje sa zbojnícka banda, ktorá chcela panovníčku so sebou pojať, aby ju potom za veľké výkupné naspák dala. Na okolí Rila-Sela mnohých zatkli.

Vražda z nábožnej šialenosti. Z Trnavy sa telegrafuje, že tam chytili jedného vrahu, ktorý 3-ho augusta svoju svokru Máriu Ševčikovú kuchynským nožom nebezpečne popichal. Ten útočník volá sa Michal Kronpár, je 37 ročný, ženatý remenár, ktorý v nábožnej šialenosti spáchal svoj čin. Pred políciou pomätene vyprával a vyznal, že ho murári vyslali zavraždiť arciknieža Františa Jozefa, on ale že chcel na svojej svokruši oprobovať, či bude v stave, tomu rozkazu zadosť učiniť.

Vichry. 1-ho augusta i v hlavnom meste v Budapešti i skoro po celej krajine boly veľké vichry. V Budapešti o 6 hodine odpoľudnia zrazu vypukol ukrutný víchor, ktorý veľikánske škody narobil, mnohých ľudí poranil; silné stromy i s koreňom vytrhal, nie len obyčajné, ale i električné vozy prevrátil, komíny a strechy porúcal, mnoho oken pobil. — Podobne i z iných strán krajiny prichádzajú zprávy o veľkých výchroch, ktoré všade mnoho škody narobily. Tieto vichry od Viedne fahaly sa k nám, lebo vo Viedni už o jednej hodine popoludni vypukla hrozná víchrica, nastala taká tma, že všade museli lampy zažať, víchor

trval poldruhej hodiny, s kameňcom a dážďom, konečne prethol sa oblak, viedenčani sa nazdali, že už nastal súdny deň. — Najväčšiu galibu urobil víchor v Thaliínej ulici (Ottakring), kde jeden dom na dvoje poschodie zrútil. V dome všetko vyšlo na vniivoč, avšak ku podivu, v ľudskom živote nestala sa škoda.

Veľká krádež na pošte. Z Ostenda sa telegrafuje: Na brüssel-parížskom rýchlovlaku spáchali veľkú poštovú krádež. Neznámi činitelia vyňali z jedného poštového obalíku 250000 frankov. Po zlodziejoch niet žiadnej stopy.

Perzsky šah v Europe. Musaffer Eddin perzský šah, tak ako jeho otec Nasr Eddin robieval i on vyberie sa na cestu po Europe. Dľa dosávných ustálení najprv navštívi ruského cára na svojej ceste, ktorú podnikne budúceho leta.

Veľké nešťastie v Pätikostoloch. V Pätikostoloch udalo sa dňa 30-ho júla predpoludním o 9 hodine strašné nešťastie. V jednom obchode s drobným tovarom vybuchli pušným prachom nabité rachéle a poranený bol takrečeno každý človek, ktorý sa v nešťastnom okamihu zdržoval blízko toho obchodu. V obchode Jána Koszla v budove mestského domu bolo nahromadené mnoho výbušných látok ku ohňostroju a tieto vybuchli s takou obrovskou silou, že ľudia idúcich na ulici popred obchodom hodilo na zem, mnohých vypálené rachéle, veľmi popálili na tele, tak mešťanostovi Aidingerovi, ktorý sa práve vtedy ponáhal do úradu, rachéle strašne popálili tvár, vytrhly mu lice a veľký tlak povetria tak silno ho hodil o zem, že sa lekári boja o jeho život. Hovorí sa, že následkom popálenia sa a popadania asi 200 ľudí je raneno, z ktorých polovicu ošetrujú v nemocniciach. V mestskej nemocnici je 37 ranených, z ktorých sotva ktorý sa vylieči. V samom obchode narobil výbuch veľkú škodu. V obchode povstal hneď oheň, ktorý podarilo sa hasičom udusiť len po namáhavej práci. Keď bol požiar udusený, našli v pahrabe na uhel zhorené tri mrtvoly: učňa kupcovho, služku jedného podplukovníka a dcéru jedného robotníka, ktoré prišli v nešťastný okamžik do obchodu kupovať. Koszl majiteľ obchodu, ktorý vtedy stál pred obchodom bol tiež ťažko ranený. Hovorí sa, že nešťastie povstalo tak, že niekto odhodil horiacu zápalku do nádoby, v ktorej bolo 5 klgrm. pušného prachu.

Súboj nadžupana. Adalbert Horvák, nadžupan hontianskej stolice mal po tieto dni duel na šable s krajinským vyslancom Oskárom Ivánka v Šahách. Nadžupan bol nepatrne ranený na pravej ruke.

Hrom uderil. Z Unina (nitr. stol.) píšú nám následovne: Pavel Machay 26 ročný muž, otec jedného dieťaťa 30-ho júla pri viazaní jačmeňa popoludní o poltretej hodine pri pošmúrnom, ale veľmi zparnom počasi, bez toho, že by sa boly nejaké strašné mračná ukiažaly, naraz zarachotilo, uderilo a vyšmenovaný spadol mrtvý. — 28-ho júla tiež rachotilo veľmi pri Unine, aj hrom bolo počuť „a nyilát is“, len že nie z oblakov, lež z úst žandárov — a prečo? hľadali tatára, ten im akosik hlavy pomútil — no snád niektorým vyšším — ako nám píše náš dopisovateľ, že hľadali i Vojtechovské kalendáre — snád sa chceli z nich dozvedieť, jak dlho budú ešte tatári panovať. Ba či nebudú habať i slovenské modlitebné knižky?

Vreckový zlodej na železnici. Koloman Bárday notár zo Šoborsína, keď cestoval do Budapešti, skúsil, že na železnici není dobre si zadriemať. Okolo Solneku zaspal, a keď blízko Budapešti sa prebudil,

prišiel na smutné povedomie, že mu zlaté hodinky so zlatou refazkou, ako i pudiliar s peniazmi chybujú. Akýsiek vreckár ho o všetko olúpil. V pudiliari mal asi dvesto zlatých. Žalobu svoju predniesol policii, ktorá započala vyšetrovať.

Útok s pumou vo Viedni. Do dielne Marka Paša zámečníka to v Leopoldove vo Viedni, ako sa odtiaľ oznamuje, 1-ho augusta odopoludnia prišiel jeden cudzí človek, ktorý akýsiek malý obalík priniesol tomu šlosiarovi. Paš nebol doma, preto tovaryši prevzali ten obalík. Sotva že ten cudzinec sa vzdialil, tovaryši a učni chceli ten obalík otvoriť, ktorý — keď ho otvárali — vybuchol. Jeden tovaryš svojou smrťou zaplatil zvedavosť, ostatní viac — menej boli poranení. V obalíku bol dynamit. Toho potajomného cudzinca policia stopuje.

Tarnócyho nezavolali. Členovia millenáneho banderiuma nitrianskej stolice — ako sa píše z Tótmegyery — po tieto dni na pozvanie grófa Ludvíka Károlyiho dostavili sa do jeho kaštieľu v úplnej banderiálnej paráde, kde ich jeden k tomu pozvaný fotograf, ako jednotlivých, tak i všetkých spolu zfotoval. Obrazy sa veľmi podarili, ako sa hovorí, preto lebo »pán Gustáv Tarnóczy« tam chýbá, ktorého na rovnú žiadosť domáceho pána grófa Ludvíka Károlyiho s ostatnými nepovolali. Fotograf to práve tomu prívlastňuje, že sa mu obrazy vydarili, lebo že Tarnócy tam chýbá.

Jón a šáška. Pod týmto názvom vyšla v Stolnom Belehrade brošúra (sošit), v ktorej surovo, beľarským spôsobom napadani sú náčelní vodcovia ľudovej strany gr. Ferdinánd Zichy a gr. M. Esterházy, ako aj veškeré duchovenstvo. Dokázano je, že tú brošúru písal Eugen Stojanovič, hlavný redaktor vládneho časopisu „Székesfejérvár és Vidéke.“ Ponevác je známo, že tento časopis vychodí pod protekciou hlavného župana b. Mik. Fiátha, orgán ľudovej strany „Fejérmegyeyi Napló“ vyzýva Fiátha, aby sa osvedčil, či má daku a akú účasť na vydaní tej brošúry: či ju zatracuje a či je hotový urazeným dať zadosťučinenie i či chce na tom pracovať, aby Stojanovics bol odstranený. Ak že nedal by náležitej odpovede, že prinútení budú ísť na to pole, ktoré on nastúpil.

Najstarší kaplán. Z Levoča nám píšú, že tam Alexander Uhrinovič rímsk. kat. kňaz v 70 roku svojho veku zomrel. Ten nebohý bol nestorom kaplánov, 46 rokov bol kaplánom. Tri razy ho chceli vymenovať za farára, ale on z poníženosti zostal len kaplánom.

Pohroma. 1-ho augusta na Myjave odopoludnia okolo 6 hodiny odopoludnia uderilo do katolickej väže. Niekoľko murárov, ktorí boli pracovali na väži a pre dážď nemohli ešte domov odísť, poraniac, zvonára Jozefu Prihodu, ponevác bol vyššie, zabilo, lež že vraj pána farára netrafilo.

Sv. Missie sa budú vydržia-
vať na Starých-Bystricách
(Trenč. stol.)
od 6-ho až do 16-ho augusta.

DOPISY.

OD TRNAVY, 8. júla.

Vysokoctený pán Redaktor!

Na miesto varechy chytám sa pera. Ako keby mi v botách mravci lazili, tak ma znepokojuje ten „cibulový, nový poriadok“. Všetko, čo hore to dole poobracajú libe áli; radšej by som vo dne v noci chreň strúhala, jak mám hladieť tú nespravodlivosť. My ženy sme najviac znížené, ako že by tedy nekypelo zo mňa rozhorčenie, ktoré už dávno dusím.

Ani moja baba neslýchala, že pre pas nás zavedú k podchvostníkovi, aby s ne mohli ísť k sobášu. Nuž čože sme my ženy už hovädka? Štastie, že je môj starý tata dobrá duša; sused mi onehdy prskol do oču: „Chlap sa aspoň 30 razy môže oženit pomocou civilného rozsobášu“, Bože Večný! čo Ty sviažeš, kdejaký okolo škôl obehnutý trhan to rozviaže. Veru by som niektorého čarbáka ani nebola opluvala, a včul, či porodím, či mi zomre, všetko musím na neho sveriť. Len „cesnakové dámy“ sú povýšené. Také v hadbábe a ziate natrtošené, to vypína tie krivé, červené nosiská po uliciach, že nám občiankam už neni hodno von výnsť. Liberálne veľkomožné sa obližujú, pobožkajú s tými recipovanými krasavicami; nezavidím, dobrý apetít! Komu liberáli tomu aj všetci rohatí. Čarodejná to kompánia. Srúlo, Šlomo, Icik nedávno nosili perie, dnes sa nosia na perách-kočových. Br. br. Pinkeles sa má stať na pamiatku milovníčky akési strašne veľké hovädó. V Judapešti rakúskeho žida »Hrom-a-veter« a hazafici na toľko uctili, že sa mu do voza zapriahli ako kone a lebo somária. Čiže sú to neni čary, keď aj rozumnejších zptovoria v komediantov? Aj pán Neumann musel byť okúzlený, keď pri Dechtickej voľbe na liberálov kortešoval? Nádašania sa strojá, že ponevác pánu Neumannovi pri budúcej voľbe prídu voľa veľmi horké, aby mu život osladili, dá mu každý volič fíku. Náš rodák N: že sa tiež na komedianta obrátil pri dechtickej voľbe; čo? obrátil? od neho mi to nebolo nič čudné; poznala som ho, nedávno sa nosil po Trnavských uliciach, ako keby bol aspoň minister; „žaba, reku, čo sa nadúvaš,“ „musel ohrablo zhltnúť“ prihodila švagrína, »preto tak spišnel chudák«. Má Dechtická voľba aj iné následky. Pánu kaplánovi liberálne vytkli okná, ale za to jednomu liberálovi ešte liberálnejšie vytkli chlapi zadné okno a hrb. Svätí musia byť len s ľudovou stranou. Lebo som čula, že sa „cibulná stránka“ nahnevala v Krupej na svätého Floriána; odrazili mu nohy, keďže sa strojil ísť s ľudovou stranou. Tu v Trnave si to liberáli mudrejšie počínajú kortešovať. Pán slúžný vydal úkaz na svojích verných, aby nahovorili ľud do Judapeštu na výstavu. Dedinskí richtári ľubia — obyčajne — lacno sa napiť, teda išli niektorí. Sprostí dedinčári sa nevedeli dosti čudovať, ako ten pán „hlavný“, ktorý bol na Prešporskom zasadnutí tak vztekle vrešal na kňazov: „vystrielať ich!“ zkroutil; aj ostatní sa skoro so sediaci božkávali. Zjavím Vám tajnosť. Bližia sa ablegátské voľby! Že aj akýsi úrad pán slúžný v sporiteľne obdržal; tak sa dá kortešovať! Na celom vidieku matrikári zavreli sklep, pokým sa tulali, alebo paničky ich zastávali. Aj jeden okresný lekár išiel; chcel prikázať aby nikto

zatiaľ nepochorel a neumrel, ale zabol; nuž umrelo malučké pri Nádaši, preto že sa vraj, jako to Nádašanka vyprávala, pán doktor Všadenos tak rozzlobil, skoro kňaza zedol, keď išiel pochovávať. Tuším už aj pár v kutku zedol z kňazov; veď stlsto!; alebo mu snád tie jalové reči o kňazoch, ktoré optľape, idú na užitok, neviem; musela by som ho s vrelou vodou obariť, aby som videla, aké má mäso, dobrá kuchárka po tom preskúma, čím bolo ušípané krmené. Poznať liberálných kortešov. Sem patrí aj spomenutý N: ktorého nedávno vymenovali za referenta gazdovského spolku vo Trnavskom okolí. Hej, ale sa šiknete, len vás do mecha spolu dať a poslať na výstavu. V Častej žid, ako sa hovorí, chcejúc pána farárovú burgňu poslať na výstavu, kázal pacholkovi, aby mu ju vláčil; pacholok zjail ten dobrý úmysel, žid dal za každú ukradenú burgňu zlatý, ale na výstavu hu neposlal. Z ktorejsi dedinky by mohli jednu zvláštnu „kapustu“ do Judapeštu poslať. Táto zvláštna bylina pochádza od východu, doniesla hu tá čamblavá banda, ktorá v terajšom čase na našej ubohej šiji tie liberálne nôtv hrá; neje sa, lež ona žere ľud; prirodovedci by hu menovali, prepytujem Vašu poctivosť, »smradlavým ž...iskom«. Hornoorešánsky matrikár by tiež mal, tuším, byť na vždy poslaný na výstavu, lebo za neho — prečo — prečo nie, to neskôr vykvitne — vedie úrad ompitálsky matrikár. Aspoň sú orešančania zdravší, keď môžu v zime v lete sedem štvrtí hodiny ísť za matrikárom. Samé premeny! Židia by radi všetkých kňazov poslať preč volakde; to že by bola pre nich premena! Len za to, aby jedon dedinský kapián bol z jedného miesta na druhé preložený, kde by nemohol na židovské hriechy hrmeť, chce dať »Markle-ben« tisicku. Velební páni, nepôjdete do Histrdámu, židom ešte fáry chýbajú. Ponevác s týmto plárom nemôžu ablegátov očarovať, aspoň to si zažiadali, aby pred voľbami každému kňazovi v celej krajine zákonnite jazyk odrezali, že by nemohol žiadon tie do neba volajúce liberálnosti pripomenúť. Dobre, pekelníci budeme my, ženy, kárať — v každom dome, každý deň; máme aj my jazyk a to ostrý. Ba zaštepíme už od malučka našich deťom do srdca lásku k ľudovej strane. My musíme nové pokolenie vychovať — aby k úplnému víťazstvu prišla ľudová strana. Založme si »ženskú spolky proti židovsko-zednárskému liberalismu;« v Rakúsoch to pomohlo Luegerovi k premoženiu tej neplechty. Kým by sa nám to podarilo, navádzajme mužov našich, zvlášte my Trnavčanky, aby čím skôr bolo v našom hnilom meste veľké shromaždenie ľudovej strany. Už odbyla aj poslednia hodina. V železnej stolici už sa muselo prenasledované kresťanstvo skovať do kláštora, ako do katakomby. Ženy, my mnoho môžeme, hore sa! Nech žije ľudová strana! Aj jej priateľky! Aj Vás Pán Redaktor nech Boh živí.

B. Dk.

OD PREDMIERA, 8-ho júla.

Vážený pán Redaktor!

Veľké plúšte a dažde prenasledujú nás a P. váži. Úroda pekne sa nám ukazuje na poliach, keď by len Pán Boh dal času. Avšak obávame sa, že dažde a blata tak ľahko neprestanú, lebo od Žiliny divoký krik a revanie počuť. Veď staré porekadlo hovorí, že keď ušiak reve, bude pršať. Žilinského ušiaka nikto si nevšíma, nech reve a kopá kolko len chce. Dlhopolský majster chystá nožnice a trošku mu škutiny obstrihá.

Teraz najnovšie akýsi opilý kamarát z mokrej štvrti pomáha revať v „opravdovom Kresťanovi“. Od Žiliny píše v ňom akýsi opravdový »Hornák«. Musel mnoho vína vypiť dakde na vlasteneckej povinnosti, lebo hlava sa mu krúti a vidí i také schôdzky kňazov a porady, ktoré len v jeho ohúrenej, „opravdove“ opilej hlave sa vydržiavaly. My v Predmieri nemali sme žiadnej porady, ani v Kys.-Nov.-Meste neboli kňazia na porade, ktorej sa pán opilý „Hornák“ tak veľmi nafakal. Teda nech netára také „opravdové“ luhaniny, lebo sa to na „opravdového“ kresťana nesluší. Počul Hornák čosi zvoniť, ale keď sa mu hlava točila, nevedel kde zvoní.

Tento pán Hornák musel byť už dakde na obede vo fare, lebo spomína, že o nedlho zase bude dobrý obed dakde na fare a dobré víno. Tomuto sa vraj naši kňazia najlepšie rozumejú. Nuž hľa, keď kňazia nechcú ísť na millenniumové hostinky medzi liberálov, vtedy je zle; a keď doma na fare jedia, je tiež zle. Najlepšie by bolo, keď by zákonom ustanovilo sa, že ješť a piť len liberálom a „opravdovým“ kresťanom slobodno, a ktorý kňaz opováži sa ješť a piť, dostane virgas.

Pán Hornák bojí sa, žeby kňazi zo snemovne ablegátov františkánsky kláštor spravili. No židovského kláštora by sa asnaď nenaľakal, lebo židia boskávajú „opravdového“ kresťana. Hornák tento asnaď mendíkom bol kedysi, lebo píše o štole, o oferách a o tom, že kedysi pred kostolom muselo sa klačať. Musel aj on mnoho klačovať, keď teraz na millennium tak dobre na to klačanie pamätá. Mal sa teda podpísať radšej takto: opravdový mendík, kompan alebo kostolník.

Náš ľud s ošklivosťou odvracia sa od nemasných táranín „opravdivého Kresťana“. To len opravdový trulo uveriť môže, čo píše ten opravdový liberál; že vraj grófi strieľali by chceli ľud na miesto divočiny. Ktože posielala žandárov a vojsko na pokojných voličov do Nitry, do Stupavy, do Domaníže. Tí páni liberáli držia Slovákov za hlúpe telce, ináč by také darebnosti nepísali do svojho »opravdového Kresťana«, ktorý sa len po krčmách a u pánov notárov pri dohání a pri močke povaľuje. Keď by radšej poprosil ten pán Hornák našich ablegátov, aby netraktovali guľášom len na výstave, ale aby prišli účty skladať a nie hostinky a tance vystrájať vo Varíne, v Púchove v Illave a v Trenčíne. Nám sa veru nechce tancovať, keď si na tú slobodu pomyslíme, ktorá teraz v Uhorsku panuje.

Opravdový horník.

KOVARCE, (Nitr. st.) 11-ho júla 1896.

Velavážený pán Redaktor!

Ovácia grófovi Ludvikovi Apponyimu: V tom čase, keď gróf Ludvik Apponyi uh. kr. maršalom zostal, z Kovariec sa tiež deputácia chystala do Judapešti na poklonu k nemu; lež Jeho excellencia listovne upovedomil chystajúcu sa deputáciu do Judapešti, že keď domov do Vefkých-Oponíc prinde, vďačne ju prijme, čo sa aj 5-ho júla ráno pod vedením p. Štefana Pittnera, kovarského farára uskutočnilo. Asi 300 obyvateľov Kovarských do parku pod vysoké staré stromy pred grófsky kaštieľ sa shromaždilo, dievčence vopred v rade, za nimi mládenci, ženy a ženáči všetko v krojovom peknom rúchu oblečené, do pol kruhu povstávalo, na čo asi oko 9 hodiny sa priblížil Jeho excellencia p. gróf aj so svojou rodinou; načo hneď prvý rečník p. Štefan Pittner farár kovarský, veľmi

krásnu reč držal, medzi inším pekne vyzdvihol a poznamenal tie dobročinné a premnohé kresťanské a vlastenecké skutky, ktoré Jeho excellencia mnohokrát preukázal a preukazuje, v jeho reči ďalej poznamenal tie chvály hodné skutky Jeho excellencie, ktoré on naproti chudobe a nemocným preukazuje, že osobne donesie nemocným liek, ba i jedlo a vlastnoručne podáva a teší nemocných a. d. Na čo „Éljen“ nasledovalo. Jeho excellencia, na vidom oči pohnutý p. farárovi i celému shromaždenému ľudu za ováciu sa poďakoval. Potom vystúpil p. Jozef Grác rychtár kovarský, ktorý v slovenskej reči poznamenal cieľ ovácie čili shromaždenia pred Jeho excellenciu a pomenoval tie dobročinné skutky Jeho excellencie, ktoré, mnohokrát oproti obci kovarskej preukázal, na čo p. gróf tiež mu slovensky odpovedal a za ováciu pekne ťakoval, a tak medzi húfnym éljen-novaním, ľud sa pekne rozišiol a domov pospiechal.

S hlbokou úctou zostávam

L. H.

TERCHOVA, 21. júla 1896.

Vážený pán Redaktor!

My čitatelia „Kresťana“ dávame na známosť, že keď sme 19. júla po odbavených službách božích okolo 10-tej hodine do Varína na oznámené ľudové shromaždenie sa vybrali a pod nacionálnou krajinou zástavou celkom v tichosti pod vedením pána Jozefa Kaszteloviča ku Varínu pospiechali, celkom nenaďale už neďaleko Varína naráz štyria žandári oproti nám s bodákmi zpriekopy vyskočili a prekazif chceli naše súčasťenie sa na tomže ľudovom shromaždení, a uhorskú nacionálnu zástavu nám odobrať chceli. Náš vel. p. farár nám v kostole prečítali siužnovské nariadenie, že na shromaždenie nesmie sa ísť pod cirkevnými znakmi, pod čím sa doista len cirkevné zástavy a kríže rozumejú, ale nie nacionálna uhorská zástava, a myslíme, že ani žandarmeria nedostala také nariadenie, ale tuná len svoju moc nadužila. Čítame chvála Bohu už aj my sediaci noviny a známo je nám kolké kriky boli, že tam a tam zneuctili krajinú zástavu. Nuž teda my sprostí sediaci už len toľko toho chochmesu máme a myslíme, že keď nám žandári nacionálnu krajinú zástavu odobrať chceli, že s tým samú tú zástavu zneuctili. Veď chvála Bohu Bachovské časy už prešly, aby nebolo slobodno rozvinúť červeno-bielo-zelenú nacionálnu zástavu uhorskú a pod ňou na dovolenom ľudovom shromaždení sa súčasťniť. Veď nech radšej Vysoká Vláda zakáže takéto shromaždenia, než i, aby sa takto podiel na ňom berúci prenasledovať a mučiť mali. My platíme daň krajinú, a aby sme ju mohli zaplatiť, posielame našich synov do fabrik Judapešťanských, z našej osady každý rok odoberie sa 12—16 mladíkov ku vojsku, znášame teda farchy krajiné a preto chceme mať aj tie práva, ktoré sú nám zákonom zaručené. Ale horké je naše práva! Hlasy volebné nám odobrali, prišla komissia a vzala na miesto 6 jochov 16, na jednu 1/4 gruntu, a tak štyri tisíc duší počítajúca obec sotva že má 25 hlasov; ale troch boženíkov, o ktorých pri popise ani reči nebolo, tých po mlčky komissia medzi voličov vriadila, dobre ktorýsi p. vyslanec na diete povedal, že tá prisaha pri volebných komissióch mohla by vystať. Jako vypadlo shromaždenie Varínske o tom bude doista ctená redakcia mať dost dopisov. My len podlá nášeho rozumu opísali sme, čo sa nás týka a prosíme po napravení urobených chýb náš chatrný dopis uverejniť.

Viacie terchovcov.

HOSPODÁRSTVO.

Dúl.

Medzi galibami Uhorska tak rečeno, otázka o rožnom statku je tou, čo najrýchlejšej a najdôležitejšej odpomoci potrebuje.

Náš ľud každoročne milliony trati preto, že jednotlivé vidieky krajiny a zvláštne horné stolice ustavične stoja pod zátvorom pre chytľavú pľucovú nemoc.

V Spišskej a liptovskej stolici sú i také obce, čo od viacej rokov sú zatvorené odkiaľ nie len výnos, lež i navšteva jarmakov s rožným statkom ustavične je zakázaná.

Takto sa má vec i vo viacerých horných stolicách. Obyvatelia týchto zatvorených okresov pomaly — niekde náramne — chudobnejú, prichádzajú na vnivoč, lebo jediný prameň ich dôchodku: chovanie dobytku, prestal. A potom, keď hmotne vyšli na vnivoč, nasleduje mravný úpadok: nestriežlivá čiastka týchto zúfalých oddáva sa opilstvu, striežlivejší vyvandroje. Ani v jednej časti krajiny vyvandrovanie nestalo sa v tak velikánskych rozmeroch, ako z horných stolíc.

Uhorská vláda od rokov robí próby, ale túto otázku neni v stave rozlúštiť. Darmo zmárnila vážne summy, darmo dala zatvoriť oné obce, darmo odkúpila (vyvlastnila) nemocný dobytok a od nákazy dala očistiť tie stajne, darobné bolo všetko namáhanie: tá nerest ešte je tu, stále čučí za chrptom chudobnejúceho ľudu, nijakým poriadkom odstrániť jú nevládze: keď sa dnes už i tak zdálo, že prestala, zajtra zase vystrčila hlavu.

Takto ide od rokov a snád tak to pôjde do neurčitých časov, jestli že v liečivom poriadku nestane sa taká premena, ktorá konečne sníme s krku krajiny tú kľatbu.

Živočichožpyt je práve tak nevládny oproti tejto galibe, ako lekárska veda oproti ľudským suchotinám.

Zárodek dúfu je vo všeobecnom staji dobytku, dedí sa z otca na syna a len keďby sme všetok staj dobytku vykynožili, vtedy by sme vyničili i tú nemoc snád.

Zkúsenosť to dokazuje, že pokým niektorú nakazenú stajň očistujú od nákazy, dotiaľ na stá a na tisíce dobytku pasie sa vonku na pastve, ktorý dnes sa ešte zdravým zdá byť, ale zárodek záhuby, alebo základné jej podmienky už v sebe nosí. Kto to môže prekaziť, aby do čerstvo vyčistenej stajne najprv nev-

stúpilo pravé choré hovädo. Veď najčastejšie len po dlhom čase vysvitá, že nový staj ešte je chorší nežli ten starý. A čo skusujeme pri jednom chytľavom páde. To, že majiteľ len v krajnom páde oznámi galibu, keď jú už nemôže utajiť. Áno, lebo štátne medzitká všemožne sa usilujú, aby cenu stáje (marhaállomány, Viehstand) čím viacej znížili, majiteľ dobre vie, že dobre bude, keď polovicu opravdivej ceny dostane v hotových peniazoch. Ale čože má započat gazda s týmito hotovými peniazmi? To, čo mu odňali, nedostane za ne, nemá ani kravy, ani teliat, ani vola do jarma, Čím bude orať, odkiaľ má vziať mlieko pre svoju rodinku? Keď i kúpi si statok za tie peniaze, akýže dobytok dostane, snád ešte chorejší, než bol jeho predošlý, lebo veď len od súseda môže kúpiť, do inej obce už nemôže preň ísť, lebo všetko je pod zátvorom. Ano, keď by mu štát povedal: ty máš jedno choré hoviadko, to je tvoja galiba, daj ho zabiť, ja ti očistim stajň od nákazy, vezmem ti s tým chorým hoviadkom i ostatných desať hoviad z tvojej stajne; ale na miesto tých desiatich hoväd, dám ti desať iných zdravých, čo je viac hodno než tvoje; to by bolo celkom ináč. Vtedy by ani jeden gazda nezatajil, že má chorý dobytok. A keď by potom staly sa nadužívania, len v oprotivnom smere by sa stávaly a tieto nadužívania by tvorily hospodársky chosen, lebo na chytľavých miestach pomaly by povstala celkom iná, zdravá od krajiny dovezená, čistá rožná staj na miesto terajšej slabej staje.

Terajší stav je taký, alebo snád ešte horší než bol pred pätnástimi rokmi. Oproti dúfu posávať ešte ani jeden minister orby neurobil toľko, že by čo i ten najmenší výsledok bolo vidno.

Tento stav nemožno, neslobodno ďalej trpeť vládne nečinne. Nový minister orby musí hľadať a nájsť spôsob a prostriedky, aby túto veľmi významnú galibu odstránil. Tu sa nesmie lakať žiadnej obety, lebo polnie hospodárstvo našej krajiny nevyžije z ľubozvučných slov, aké sú i „takzvané vľážné hospodárenie,“ lež áno nech je daná gazdom základná podmienka vzťažneho (iritensiv) hospodárenia: to jest zdravý dobytok a neomedzený vývoz dobytku.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame naspák a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Viacerým sme boli poslali kalendáre lež pýtania, lebo vieme o nich, že sú neohrození bojovníci ľudových zásad. Čo sa peňazi týče, ktoré za tie zásielky nám prináležia, budte tak dobrí, ctení páni nám ich poslať, čím skorej vám to len príhodné bude.

My by sme radi boli, keby sa to dielo rozšírilo ešte pred jaseňou; lebo jestli po lete vypalia voľby, aspoň daktorých i pomocou tohoto diela môžeme získať našej strane.

Markusfalva. K. D. Ďakujeme za váš dopis, a prosíme i na budúco z toho kraja.

Ferduš Igrin. Vďaka prijmete od Vás články; len keď píšete, píšete vždy s čiernidom, a nie s ceruzou: po druhé, nechajte na papieri hodný prázdny kraj.

Holič. 7050. Zaslané 2 zl. sme dostali; preplatok Vám na konci decembra vyprší.

Veľké-Šurany. Imrich V. »Herkó Péter« není prílohou našich novin, preto ho nikto nemôže dostať akožto prílohu nášeho časopisu. Dozaista si niekto žart urobil s vami.

Malé-Opatovce. J. U. Predplatok vám vypršal na konci júla.

B.-Bystrica. M. Sch. Dostali sme.

Ružomberok. J. R. Detto.

Nová-Ves (Igló). S. D. Na dopisovacom lístku zo 7-ho júla ste prosil, aby sme Vám Kresťana neposielali; — teraz ale reklamujete dve chybujúce čísla! . . . ! Prosíme inokedy, zašaujte nás od takejto nepríjemnosti!

Vág-Szered. F. Ny. Pre tlačové pismeny obráťte sa na: »Az első magyar betűöntő részv. társulat.« V Budapešti Dávid u.

Forgácsfalva. Pol. O. R. My Vám tie knižky nemôžeme poslať; ráčte sa obrátiť s vašou prosbou na »Néppárti iroda, József-körút 31/B.« v Budapešti.

Waidhofen. J. Z. Peniaze sme obdržali. Noviny Vám riadne chodia.

Nová Ves (Igló). J. Sz. Poriadky sme urobili.

Szerencs. J. D. Nápis sme premenili.

Šaštin. Ignác Fábán. — Biksárd. Vavrínek Zaškó. —

Šaštin. Pavel Macháček. Noviny sme Vám boli poslali, ale naspák prišli s tým nápisom: »Neznámy,« prosíme, urobte si na tamojšej pošte poriadky, aby Vám zaslané noviny neposielali naspák s tým nápisom, že Vás tam neznajú.

Mnohým: Kalendáre s doberkou len v tom páde môžeme poslať, jestli sa ich kto objedná aspoň desať kusov; ináč by dôberka veľmi drahá bola, a tak je o veľa lepšie vopred poslať peniaze, jestli sa od desiatich menej výtis-kov požaduje.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštará, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že poštarí väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne

VYOBRAZENIE

Čo si iný ťažko, len pomaly, s vytrvalou usilovnosťou osvoji, to sa cigánov chlapec s hračkou naučí. Neučia ho na husle výborní učítelia a predsa tak ku srdcu, tak opravdove zná hrať, že i to najžalostnejšie srdce obveselí, alebo i veseliaceho sa prinesie do plaču, podľa toho, ako či veselo trhá bičikom, alebo pomaly, žalostive, trpko škripe na suchom dreve. Cigán už od prírody má náklonnosť huslom a podľa tejto náklonnosti častokrát vycvičí sa za opravdivého umelca, ktorý bez písma, po sluchu i tie najťažšie kúsky hrá a oduševní svojich poslucháčov. Nám tá podivná schopnosť ani nenapadne, na toľko je všedná: my si ani nevieme cigána predstavíť bez dobrej muziky a to pokladáme za tak prirodzenú vec, jako keď pevne primerane svojmu cieľu tká svoju sieť. Ale v cudzozemsku obdivujú cigánové schopnosti a s vytržením hľadajú také miesta, kde môžu cigánov očuť hrať, a snáď ani nevedia tak isto, ako my, že ten prirodzený cit k muzike uňho nevyvíňuje učenie. Veď cigánsky chlapec sám od seba čahá po husloch a sám od seba započne fidlikovať, až na ráz na to príde, že je opravdivým umelcom, ktorého obdivujú. Náš dnešný obraz predstavuje takéhoto samého od seba učiaceho sa purdého, ktorý pravdepodobne vyvinie sa za chýrneho muzikálneho primáša.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 6.35 - 6.70 zl. Raž 5.30 - 5.35 zl. Jačmeň na krm 0.00 - 0.00 zl. do pálenic 0.00 - 0.00 zl. na várku 0.00 - 0.00. Oves: 5.25 - 5.50 Kukurica 3.58 - 3.60 Proso: 5.00 - 5.00 Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 08.75 - 09.50. Kc-nopné semeno: 03.55 - 09.00.

3. Strova: Veľká biela fízula 7.00 - 7.50 tmavá 8.00 - 8.50 okruhlá: 7.00 - 7.50, tarkavá 6.00 - 6.50. Šošovica 9.00 - 12. Hrach 8.50 - 9.50. Čistý 00.00 - 12.50 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 15 - 16. Burgyňa 1.60 - 1.70. Cibula 5.00 - 7.10. Cesnak: 19 - 25 zl. Petržefem: 5.00 - 9.00. Paprika 135 - 140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.00 - 2.70. Slama. Na postielanie: 1.20 - 1.50. Žup 1.80 - 2.10

6. Siatie: Červená ďatelina 26 - 32. Lucerna 35 - 42 zl. Jarní adník 6.00 - 6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: as' 239 hospodárskych volov; 174 dojných kráv. Nasledovné boiy ceny. Výborná pára volov do jarma do 320 - 380 zl. Dojné kravy: za jeden kus 60 - 140 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 6575 kusov oviec. Ceny: 14 - 17.00 zl. za páru, a 16 - 19 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 16 - 18. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26 - 30 zl. Vosk 164 - 165. Vajcá 52 - 65 Loj. Maslo I. 80 - 160 zl. II. 60 - 110 mc. Slanina 46.00 - 50., udená 51 - 00.00 zl.

9. Remeň funtový od 152 - 185 kl. tery 135 - 156.

10. Kraviny vrázkované 170 - 180.

11. Teľaciny barnavé 12 - 13 kl. 420 - 440.

12. Teľaciny najl. víksovky 420 - 440, stredné 350 - 365 ťažené a vrázkované 330 - 340, blysk. remeň nejlepší 150 - 165 prsné listy 160 - 165.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Lurdská voda

zo zázračného prameňa, v pôvodných litrových sklenicách je k
dostaniu — **Jedine** —

u Gustáva Stampfl,

v Budapešti VIII. Gólya-ulica č. 28.

Cena bezpoplatku spolu so zaobalením 2 zl. 10 kr.
dalej ručníky **Sv. Veroniky** s hodnovernými listinami, kus za 1 zl.

Na predaj

mám bravčový a uderársky obchod, ktorý už viac rokov sprevádzam na dobrom pláci, k tomu mám aj sodovú-fabriku, keď by odberateľ chcel aj to kúpiť, náchilni som mu ju prepustiť, lebo mi sme už starší bez familie nevládzeme to sprovázaf.

Dopytovať sa môže na môj adres

PAVEL VERLIK

Nyitram. Privigye.

Do svojej kolárskej dielne príjem hneď dvoch zručných pomocníkov ako aj jedného súčasného chlapca do učenia. Spolu odporúčam sa ctenému obecstvu k vyhotoveniu kočov a vozíkov. Na požiadanie dodám tieto vyhotovené i od kováča a sedlára solídno a lacno.

Ján Otejček,

kolár v Turě. Sv. Martine.

Kto potrebuje hospodárske stroje, nech sa obráti dôverne na p. Jozefa Nečesaného nádražnia ulica číslo 78 v Hodonine na Morave, zástupcu to prvej českéj kresťanskej továrne. Splacovacie podmienky sú veľmi výhodné. Prosím kresťanské spolky o láskavé objednávky. So srdečným kresťanským bratským pozdravom.

JOZEF NEČESANÝ

v Hodonine na Morave.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

LEN VYDAVATELSTVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

— BUDAPEST, —

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hneď platiť.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jediní dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠTANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviečne, ligotavé sviečne, sochy vo veľkom výbere. Prijmeme i maľovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokoľvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

I. Ročník.

Velký křesťanský
Kalendár

ľudovej strany

na rok

— 1897. —

Nákladom

Krivánskeho a Turčianskeho.

Cena 30 kr.

Tlačou knižt. «Patria» v Budapešti.

K dostaniu u Františa Bleszkány v Budapešti, VIII., Mária-Teréziatér číslo 9.